

Teorija i praksa ratne veštine RM na stranicama časopisa

Ne zato što je ovo jubilarna atmosfera pa se više čuju samo dobre strane, želim da istaknem da u Ratnoj mornarici smatramo da nismo zaobiđeni ni zapostavljeni u časopisu »Vojno delo«. Tačno je i to da smo se i sami mogli više angažovati u saradnji, jer nam je »Vojno delo« nudilo za to svoje stranice. Zato, čestitajući ovaj jubilej »Vojnom delu«, 30-godišnjicu izlazenja, želim da se zahvalim na korektnom odnosu i doprinosu »Vojnog dela«, jer su jadransko pomorsko vojište i njegova problematika bili prisutni u materijalima koji razmatraju našu teoriju i praksu ratne veštine.

Analizirajući tematiku »Vojnog dela« u poslednje vreme, uočićemo da je svake godine iz Ratne mornarice objavljeno po dve do tri teme. Teme su razrađivale problematiku i operativnu, doktrinu, strategiju i druga dejstva na jadranskom pomorskom vojištu. U 1977. godini, povodom jubilarne godišnjice Ratne mornarice, »Vojno delo« je posvetilo jedan broj širokoj razradi doktrinarnih pitanja iz Ratne mornarice.

S obzirom na značaj, osetljivost, složenost i specifičnost, svakako da problematika jadranskog pomorskog vojišta zaslužuje našu punu pažnju i nikako se ne bi mogla locirati samo u domen Ratne mornarice. Značaj ovog vojišta je posebno naglasio i Vrhovni komandant prilikom poslednjih poseta Ratnoj mornarici. Sagledavajući velike mogućnosti novih oružja, koje poseduju savremene ratne mornarice — kako po silini udara tako i po velikim dometima, Vrhovni komandant traži od nas da na jadranskom pomorskom vojištu stvorimo duboku odbranu — prema otvorenom moru i iza obalskog ruba, koju agresor nikako ne bi mogao preskočiti ili zaobići.

Nama bi u Ratnoj mornarici svakao koristilo da se u »Vojnom delu« još veća pažnja posveti problemima sadejstva različitih vrsta snaga, posebno na operativno-strategijskom planu — uključujući ovde i krupne sastave teritorijalne odbrane i druge snage opštenarodne odbrane i društvene samozaštite koje bi dejstvovala ili se oslanjale na jadransko pomorsko vojište. Zbog raznovrsnosti snaga i osobina vojišta, a pošto računamo na dugotrajan rat, to i problematika materijalnog obezbeđenja tih dejstava ima poseban značaj i mora se posmatrati kompleksnije, pa tako i pripremati još u miru.

Iako se, kada je Ratna mornarica u pitanju, obično odmah pomisli na jadransko pomorsko vojište, želim skrenuti pažnju i na veličinu i značaj i naših unutrašnjih plovnih puteva — na preko 2.000 km plovnih reka i kanala koji imaju izvanredan značaj za sve nas u miru i ratu. Pripremi tih veoma raznovrsnih snaga i usklađivanju njihovog dejstva sa kopnenim snagama moramo posvetiti punu pažnju, jer iskustva iz lokalnih ratova ukazuju na veliki značaj plovidbenog saobraćaja, posebno zbog njegove žilavosti i velikih kapaciteta. Kada govorimo o daljoj razradi doktrinarnih pitanja, onda bi svakako trebalo imati u vidu probleme organizacije odbrane na jadranskom pomorskom vojištu u savremenim uslovima — posebno u vezi sa značajem naših ostrva i opštim mogućnostima da se ona pretvore u što čvršći bedem naše odbrane i oslonac ostalih, posebno pomorskih snaga. Pri tome bi naglasak bio na dejstvima u najtežim uslovima i intenzivnom angažovanju neprijateljskih snaga specijalnog rata. Imajući u vidu veliko prisustvo elektronike u opremi i naoružanju naše Ratne mornarice, to i pitanje efikasnosti određenih vrsta naoružanja u složenim i veoma intenzivnim i raznovrsnim elektronskim dejstvima mora biti više prisutno u našim razmatranjima. U razmatranju tih problema, često idemo u formalizam, pa sva dejstva nekako razmatramo »odbrambeno«, manje tretiramo aktivna dejstva, a jadransko pomorsko vojište je takav ambijent koji baš nudi mogućnost da se dejstva »isture« i izvode na širokom prostoru i na veoma raznovrstan i pretežno ofanzivan način.

Govoreći o značaju jadranskog pomorskog vojišta, smatram za potrebno da istaknem da naše pomorske granice predstavljaju oko 1/4 ukupne državne granice. Prilaz tim granicama vodi preko neutralnog mora, što povećava stepen osetljivosti i povredivosti tog dela naše teritorije. Osim toga, značajan deo privrednih potencijala nalazi se na obali, a u izgradnji su i novi krupni objekti. Svetska iskustva pokazuju da će se, zbog jeftinog pomorskog transporta, nastaviti intenzivnija izgradnja raznih objekata na primorskom području zemlje. Poznato je da su u toku i opsežna istraživanja jadranskog područja, posebno u traženju nafte i zemnog plina. Zato bezbednost, samozaštita i odbrana obalskog područja postaje i sa privrednog stanovišta stratejsko pitanje.

Jadransko područje, geostrategijski gledano, je uzak pojas u uslovima velikih dometa oruđa, dubine vazdušnog prostora i desantiranja. Na tom području se, s druge strane, reflektuju složeni i konfliktni odnosi na Sredozemlju i njegovim obalama. Proizilazi zaključak da odbrana i samozaštita na tom delu naše teritorije ima posebne

zadatke i da zato zaslužuje i naše veće angažovanje na iznalaženju, razrađivanju i usvajanju odgovarajućih doktrinarnih rešenja.

Koncepcija opštenarodne odbrane na jadranskom pomorskom vojištu razrađivana je prema specifičnostima koje proizlaze iz geostrategijskog položaja Jadrana, mogućih kombinovanih dejstava snaga potencijalnog agresora kao i naših ukupnih mogućnosti za organizaciju odbrane. Samo objedinjenim snagama može se uspešno briniti veoma široki jadranski front i pravci koji sa mora vode u unutrašnjost. Taj prostor predstavlja jedinstvenu zonu gde savremene vojnopomorske snage agresora mogu jednovremeno razvijati dejstva, pa zato i naše snage na tom prostoru moraju biti jedinstveno izgrađivane, organizovane, pripremane i upotrebljene. Pre desetak godina smo analizirali i sagledali moguću fizionomiju rata na moru i na osnovu toga i kasnijih stalnih dogradnji, razrađujemo sistem odbrane na jadranskom pomorskom vojištu i upotrebu snaga sva tri vida, teritorijalne odbrane i svih drugih struktura društva na tom prostoru.

U strategiji odbrane mora i obale, naša Ratna mornarica predstavlja operativnu okosnicu kojom se stvara vreme i prostor ostalim snagama odbrane, sprečava iznenađenje sa i preko mora i rešavaju najstroženiji problemi odbrane na najvažnijim pravcima i rejonima obale, obalskog mora i prilaza. Njen je zadatak da bude i okosnica širokog narodnog otpora na tom području i inicijator akcija i dejstava snaga teritorijalne odbrane i drugih snaga otpora, koje preuzimaju mnogobrojne zadatke odbrane na izduženoj i vrlo razduženoj obali, i u obalskom moru sa preko 620 ostrva, zadatke koje mornarica samo svojim snagama ne bi mogla izvršavati.

Udarne pomorske snage su snažni prednji odredi u odbrani obale i iza njih se nalaze linije odbrane koje ih podržavaju i prihvataju. U našim uslovima geografski dobro raspoređen vanjski niz ostrva pruža mogućnost da se linija vrlo snažne odbrane isturi daleko ispred obale i na taj način ne dozvoli agresoru da bez angažovanja krupnih snaga prodre u unutrašnje vode. Zadatak je Ratne mornarice i brojnih snaga obalske odbrane i jedinica teritorijalne odbrane da takav napad agresora u unutrašnje vode i na obalu učini što više rizičnim i neizvesnim, sve do odvrćanja od agresije.

Osnovne snage i sredstva obalske odbrane — obalska artiljerija i rakete, mine i druge prepreke u moru, jedinice mornaričke pešadije i snage podrške — raspoređeni su tako da su svojim rasporedom i brojem u stanju da spreče sve taktičke desante, a u operativnim

desantima da slome napadnu moć prvih ešelona i obezbede neophodno vreme za protivnapade i protivudare drugih operativnih sastava.

Jedinice teritorijalne odbrane izvršavaju gotovo sve zadatke u određenom stepenu međuzavisnosti i saradnje sa snagama Ratne mornarice. One u obalskom moru i obalskom pojasu, zajedno sa jedinicama obalske odbrane, vrše stalnu kontrolu područja i dejstvuju protiv agresora stalno. Njima je poveren i zadatak suprotstavljanja specijalnim snagama, odbrana nekih ostrva i skupina ostrva itd. Otuđa je teritorijalna odbrana najširi, najraznovrsniji i najgipkiji oblik organizovanja za oružano suprotstavljanje agresiji, koje se ispoljava na svakoj tački jadranskog pomorskog vojišta.

U sadašnjoj viziji upotrebe snaga na jadranskom pomorskom vojištu duboko su prisutna i iskustva iz NOR-a, prilagođena sadašnjim našim mogućnostima. Međutim, iako su ta iskustva prisutna mnogo više nego što to formalno izgleda, još uvek ih obrađujemo i proučavamo jer su ona neiscrpno vrelo kroz praksu i teškoće rata oporobanih rešenja i postupaka. Zato je veoma značajno da se ta iskustva i dalje svestrano analiziraju i izvlače pouke o mogućoj primeni u savremenim uslovima. Tom zadatku je potrebno pristupiti još organizovanije i svestranije. Kao dopunu naših iskustava, potrebno je pratiti i pouke iz novijih lokalnih i oslobodilačkih ratova, svakako imajući u vidu njihove specifičnosti i vrednost iskustava koja bi na određeni način i za nas bila korisna.

I savremena vojna misao se često obraća primerima i iskustvima iz dosadašnjih sukoba, kombinujući to sa razvojem i mogućnostima modernog oružja i opreme. Potrebno je da i mi s najvećom pažnjom pratimo novine koje se javljaju u razvoju vojne misli i ideje o njejoj primeni i eventualnom ratu. Baš zato što se to novo prepliće sa dosadašnjim iskustvima, potrebno ga je pažljivo pratiti i uočavati, jer se veoma retko javlja kao potpuno novo i zato odmah uočljivo. U većini su to mala zrnca novog koja je samo redovnim i sistematskim praćenjem moguće sagledati i praktično primeniti i na naša rešenja.

Paralelno sa razradom koncepcije i doktrine rata na moru i modernizacijom Ratne mornarice, vršena je i modernizacija mornaričkog školstva.

U proteklom periodu izgrađen je sistem školovanja starešinskog kadra u Ratnoj mornarici, konceptijski i programski okrenut budućnosti, efikasan, celishodan i po usvojenim rešenjima perspektivan i trajan.

Ratna mornarica je ranije imala 3 školska centra i samostalnu Višu vojnopomorsku akademiju. Realizacija usvojenog sistema školovanja zahtevala je modernizaciju materijalne nastavne baze i podizanje školovanja na veći nivo. To nije bilo moguće postići pri postojećoj preširokoj školskoj mreži, a samim tim i visokoj ceni školovanja. Zbog toga je od postojećih školskih centara oformljen jedinstveni školski centar za školovanje mlađih oficira i oficira svih stepena profila i specijalnosti. Pored školovanja kadra za Ratnu mornaricu, Mornarički školski centar školuje kadar za jedinice teritorijalne odbrane i civilne zaštite, a tu se školuju i starešine nekih prijateljskih nesvrstanih zemalja. Iskustva iz nastavnog i drugog rada ovog centra mogu biti veoma korisna i sadržaj našeg časopisa. Bolja saradnja Redakcije i Centra u tom pogledu sigurno bi dala značajne rezultate.